

Een barstje in de gemeente

Christus Triumfatorkerk, 2 juni 2024

Lezing: Handelingen 6: 1-7

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

KOMEN

- Welkomstwoord door de ouderling van dienst
- Aanvangslied: 'De ware kerk des Heren' (Lied 968: 1, 2 en 5)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de zondag Psalm 81: 1, 8 en 11
- Kyriegebed
- Glorialied: 'Zonne der gerechtigheid' (Lied 967: 1, 2 en 7)

WOORD

- Met de kinderen
 - Gebed*
 - Gesprek over delen*
 - Lied: 'Samen spelen' (Alles wordt nieuw II, 28)*
- Schriftlezing Handelingen 6: 1-7
- Lied: 'Hier wordt een land gezocht'
- Preek

De jonge kerk heeft last van groei pijnen. Het is om jaloers op te worden. Groei pijnen – daar hebben maar weinig kerken in Nederland last van. Hadden wij dat ook maar, hoewel wij hier in deze kerk nog niet eens veel te klagen hebben. De jonge kerk van de apostelen groeit zo hard, dat de apostelen het overzicht kwijt raken. Er ontstaat gedoe. Hoe meer mensen bij elkaar, hoe meer meningen. "Toen het aantal leerlingen toenam, ontstond er ontevredenheid bij de Griekstaligen", zo hoorden we. Gemor staat er. Bij dat woord moet er al meteen een bel gaan rinkelen, Er ontstond gemor, gemurmureer, net als er ooit in de woestijn gemor ontstond, om eten ook. Het is geen toeval dat hier hetzelfde woord wordt gebruikt als toen de Israëlieten in de woestijn, aan het mopperen, aan het morren sloegen. Zij waren een nieuwe gemeenschap, net ontsnap uit de slavernij van Egypte. Een nieuwe start met een prachtig vooruitzicht, maar het viel daar ook al uit elkaar. Ze waren ontevreden omdat ze geen eten hadden, zo ontevreden da ze zelfs terugverlangden naar de vleespotten van Egypte.

Nu is er gemor tussen twee verschillende groepen in deze jonge kerk. De gemeente wordt groter en er ontstaan groepen. Kliëjes vorming, aparte gescheiden groepen. Door cultuur, door tijd, door sociale ligging. Er is niets nieuws onder de zon. En het begon zo mooi. Weet u het nog? De gemeente was een eendrachtig bij elkaar. Ze deelden alles wat ze hadden en waren eensgezind in hun gebed. Tot nu toe dan. In het zesde hoofdstuk van het boek Handelingen al. Vier schamele hoofdstukjes na Pinksteren. Toen verstond iedereen elkaar nog en sprak in één Geest – de geest van Jezus. Nu niet meer. Er is gemor bij de Griekssprekenden over de verdeling van het voedsel tijdens de gezamenlijke maaltijden. De eenheid is verstoord. Juist dáár waar de eenheid het grootst moet zijn, *tijdens de maaltijd* . Bij het delen van wat je hebt – het dagelijkse voedsel tijdens de tafelgemeenschap.

Wat is er eigenlijk aan de hand? Heel duidelijk wordt het niet als we het kleine stukje over de groeipijnen in Handelingen 6 lezen. De Griekstalige gemeenteleden verwijten de Hebreewssprekenden dat de weduwen uit hún groep bij de dagelijkse ondersteuning worden achtergesteld. Het is niet eerlijk! Roepen ze. Zij krijgen meer dan wij...

Bij de *dagelijkse ondersteuning*, horen we in onze vertaling, in het Grieks staat er *diaconia*. Het gaat notabene mis bij de diaconie. Worden de Hebreewssprekenden voorgetrokken? Of zijn de Griekssprekende christenen te snel op hun teentjes getrapt?

We weten het niet.

Het is sowieso een vaag verhaal. Wie waren die Griekstaligen? Wie waren de Hebreewssprekenden?

Het gaat in eerste instantie om twee verschillende groepen Joden in Jeruzalem.

Je moet weten: Jezus en zijn leerlingen spraken Aramees, dat is het Hebreeuws van de eerste eeuw. Zij woonden altijd al in Judea en Galilea. Zij spraken de taal van de Bijbel en als ze konden lezen dan konden ze de oude geschriften, de Wet en de Profeten in het Hebreeuwse, in de oorspronkelijke taal lezen. Zij kenden de grondtaal. Dat gaf hen meer aanzien.

Dat gold niet voor alle Joden. Door de eeuwen heen waren de Joden over een groot deel van de wereld verspreid geraakt. Door oorlogen, deportaties, volksverhuizingen. En grote groepen Joden buiten Palestina spraken allang geen Aramees of Hebreeuws meer. Zij spraken de wereldtaal van die tijd: Grieks. 200 voor Christus was die groep Joden in het buitenland, de Joden in de diaspora zo groot dat we voor hen zelfs een aparte Bijbelvertaling was gemaakt. De Tenach was uit het Hebreeuws in het Grieks vertaald. De Septuaginta heet die Bijbel. Zodat ook de Joden in de diaspora de bijbel konden lezen.

Soms kwamen generaties later Joden uit de diaspora weer terug naar Jeruzalem. Ze hadden daar eigen Griekssprekende synagogen. Waar Grieks de voertaal was en uit de Griekse vertaling van de Bijbel werd gelezen.

Uit beide synagogen, uit beide groepen waren Joden sinds Pinksteren christen geworden. Zoveel wordt in duidelijk uit dit stukje in Handelingen.

En blijkbaar botsen deze verschillende culturen.

Misschien zagen de Hebreewssprekende christenen hun Griekse geloofsgenoten niet voor vol aan. Zij konden tenslotte de oude Thorarollen niet lezen. Zij spraken een andere taal dan Jezus zelf.

We weten het niet.

We weten alleen dat de Griekstaligen *het idee hadden* dat de weduwen uit hún groep achtergesteld werden. En dan moet je ook nog weten dat nu juist de weduwen in de Bijbel altijd de meest kwetsbare groep zijn. Met het wegvallen van hun man, de pater familias is bij weduwen de bescherming weggefallen en hun inkomstenbron. Hun hele bestaanszekerheid (om eens een populair woord te gebruiken) viel weg met het overlijden van hun echtgenoot. Voor de weduwen in de oudheid geen AOW of nabestaanden pensioen. Daarom worden in de bijbel weduwen en wezen altijd apart genoemd Zij zijn kwetsbaar, zij verdienen altijd extra Gods bescherming.

Het lijkt voor de hand te liggen dat deze kleinere groep Griekssprekenden minder goed in staat is, om goed voor hun weduwen te zorgen, dan de grote meerderheid van autochtone Joodse gelovigen van Jeruzalem. Veel Joden uit diaspora trokken juist op latere leeftijd naar Jeruzalem om in de heilige stad begraven te worden – tegenover de gouden poort. Om dicht bij de hemel te zijn. Deze mensen hadden in de stad geen familie en waren dus vooral op de diaconie aangewezen.

Het gaat in dit verhaaltje niet zozeer om het conflict zelf in deze prille kerk.

Het gaat er vooral om hoe het conflict wordt opgelost.

De apostelen grijpen in. Ze erkennen dat ze te veel hooi op hun vork hebben. De taken moeten verdeeld worden. De directe leerlingen van Jezus zijn vooral nodig voor de verkondiging van Gods woord. Zij hebben dat tenslotte zelf van Jezus gehoord en geleerd. De tafels moeten vanaf nu door anderen worden bediend. Al de kerk groeit moeten de taken gedelegeerd worden. Er worden zeven nieuwe tafelbedieners benoemd. Zouden het de eerste diakenen zijn? – het zou kunnen, maar heel duidelijk komt dat niet ter sprake.

Zeven nieuwe leiders, en daar is iets opmerkelijks mee. Dat moet de eerste lezers meteen zijn opgevallen. U denkt misschien: het zijn zeven mannen. Ja, dat klopt en daar kan ik even niets aan veranderen, maar er valt nog iets op aan die zeven namen. Alle zeven diakenen hebben ze Griekse naam!

Blijkbaar kiezen de apostelen deze nieuwe tafelheren expres uit de Grieks sprekende minderheid. Dat is toch wel opmerkelijk, want hoe zouden wij zo'n conflict oplossen? Als de gemeenteleden onder ons met een andere culturele achtergrond – met Pinksteren hoorden we vijf van hen in hun eigen taal het evangelie lezen – hoe zouden wij het oplossen als gemeenteleden meteen andere culturele achtergrond zich achtergesteld voldoen of niet gehoord?

Zouden we de kerkenraad helemaal laten overnemen?

Ik denk het niet.

Ik denk dat mensen onder ons die aan de basis van deze kerk hebben gestaan toch ook wel een vinger in de pap willen blijven houden.

We leveren ons toch niet zomaar helemaal over – zo iets zou er gezegd kunnen worden.

De apostelen zijn daar niet zo bang voor.

Zij dragen de verantwoordelijkheid voor de tafelgemeenschap volledig over. Zij kiezen elk hun eigen specialiteit en trekken zich terug op de verkondiging en het gebed. Weten de Grieken niet veel beter wie er hulp nodig hebben? Dat kunnen ze prima zelf op lossen. En wij Arameeërs moeten gewoon een stapje terug doen.

Of wij dat zouden kunnen? Ik denk ik het niet. We zouden met argusogen kijken het nu gaat. Dat kan nooit goed gaan, toch? Zo meteen worden onze ouderen achtergesteld!

Wij zouden op zijn best een compromis hebben gezocht. Ehm – er is een conflict tussen Grieken en Arameeërs, dan moeten we nieuwe mensen aanstellen voor de verdeling van het voedsel. Drie Grieken en drie Arameeërs. Of als de verhoudingen anders liggen (en dat was zo) dan moeten de Arameeërs toch wel de meerderheid hebben in de diaconie, toch dat is eerlijk. Maar in deze jonge kerk gebeurt dat niet. Stefanus, Filippus, Prochorus, Nikanor, Timon, Parmenas en Nikolaüs, het zijn bijna zeker zonder uitzondering Griekssprekende christenen. Zij mogen zorgen voor een eerlijke verdeling van de dagelijkse ondersteuning.

Zou dat bij ons ook zo zou kunnen?

Ik betwijfel het. De voorbereiding van de grote Hemelvaartsdienst in de Grote Kerk ging bepaald niet vanzelf met al die verschillende gewoonte en culturen en talen ook. Iedereen was toch op zoek naar iets van zijn eigen identiteit. Onze kerkenraad is toch wel erg wit. Witter dan wat ik nu voor me zie zitten. En als er ambtsdragers toetreden met een kleurtje dan voelen die zich niet meteen thuis. Vaker dan gemiddeld treden ze voortijdig af. Dat is iets om over na te denken. Maar ook voor ons persoonlijk. Hoe reageer je als je burens uit een andere cultuur krijgt? Of als je zoon of dochter met iemand thuis komt uit een ander land, met een ander geloof.

Het lijkt zo'n klein simpel verhaaltje. Een eerste barstje in de christelijke gemeente.

Maar het houdt al die kerken en al die samenlevingen over de heel de wereld de spiegel voor.

Het houdt ons persoonlijk een spiegel voor: durf je het aan iet uit handen te geven. Durf je vertrouwen te geven als het opeen anders gaat? Hoe open en ruimhartig ben je eigenlijk echt?

Vragen om nog eens over na te denken.
Amen.

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Lied: 'Jezus roept hier mensen samen' (Lied 975: 1 en 3)
- Dankgebed, voorbeden, Stil gebed, Onze Vader
- Collecte

GAAN

- Slotlied 'Hij die gesproken heeft een woord dat gáát' (Lied: 362: 1 en 2)
- Zending en zegen